

การสื่อสารมายาคติและลัทธิธรรมในบทเพลงไทยสากล

The Communication of Myth and the Truth in Thai Popular Songs

อํารัง รัตนภราดรเดช Thamrong Ratanaparnudej*

จรรยา สมประสงคฺ์ Chariya Somprasong**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อรวบรวมเนื้อหาคำร้องของบทเพลงไทยสากล ยุคต้นเผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2474-2485 2) เพื่อศึกษาความหมายของความรักระหว่างชายหญิง ที่ปรากฏ ในเนื้อหาคำร้อง 3) เพื่อศึกษาเนื้อหาคำร้องว่าสะท้อนปรากฏการณ์ความรักในเชิงมายาคติหรือลัทธิธรรม ศึกษาเฉพาะบทเพลงที่เปิดรับฟังได้จากสื่อสังคมออนไลน์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการพรรณนาตามวิธีวิจัย เชิงคุณภาพ การคัดเลือกบทเพลง ตัวอย่างใช้เครื่องมือสองลักษณะคือ การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ในลักษณะ Small group discussion เครื่องมืออีกลักษณะหนึ่งคือการใช้แบบสอบถาม จำนวน 20 ชุด แบบเก็บข้อมูลครั้งเดียว การเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยวิธีการนี้ ได้ชื่อเพลงที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์รวม 163 ชื่อเพลง รวบรวมเนื้อหาคำร้องได้ 129 บทเพลง คิดเป็นร้อยละ 79.1 ไม่พบเนื้อหาคำร้อง 34 บทเพลง คิดเป็นร้อยละ 20.9 บทเพลงตัวอย่าง จำนวน 38 บทเพลง เป็นบทเพลงที่ผู้รับสารชอบในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา การสื่อสารความหมายของความรัก จำแนกเป็นสองรูปแบบคือ ด้านการ สื่อสารด้วยถ้อยคำ และด้านการสื่อสารด้วยความหมาย ในด้านการสื่อสารด้วยถ้อยคำ พบคำที่มีความหมาย นัยตรงและนัยประหวัด และคำที่เป็นคู่ตรงกันข้าม ด้านการสื่อสารด้วยความหมายจำแนกความรักเป็น 3 ลักษณะ 3 ระยะ คือระยะใกล้ชิดสนิทสนม ระยะเสนาหา ระยะความผูกพัน สรุปเป็นองค์รวมของความรัก 16 ลักษณะ คำที่มีความหมายเป็นคู่ตรงกันข้ามกัน ตามกรอบแนวคิดจิตศาสตร์ความรัก ได้แก่ มุมมองด้าน โลกธรรมคือ คำที่มีความหมายถึง โลภะ โทสะ โมหะ กิเลสตัณหา เป็นอวิชชา ส่วนคำที่เป็นคู่ตรงกันข้าม ในมุมมองด้านศาสนธรรมคือคำที่มีความหมายถึงทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เป็นอวิชชา การวิเคราะห์สัญลักษณ์ คือภาษาพบคำมีความหมายนัยตรงเกี่ยวกับความรักระหว่างชายหญิงปรากฏในเนื้อหาบทเพลง จำนวน 38 บทเพลง (38/38) คิดเป็นร้อยละ 100 คำสื่อความหมายนัยตรงแต่ไม่สื่อความหมายนัยประหวัด จำนวน 1 บทเพลง คิดเป็นร้อยละ 2.63 คำสื่อความหมายทั้งนัยตรงและนัยประหวัด จำนวน 37 บทเพลง (37/38) คิดเป็นร้อยละ 97.37 ความหมายนัยตรง ความหมายนัยประหวัดที่พบมีความสัมพันธ์กันอย่างแยก

* อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

** รองศาสตราจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ไม่ออก คำ ๆ หนึ่งเป็นสัญลักษณ์สื่ออารมณ์และจินตนาการได้ไร้ขีดจำกัด ตามประสบการณ์ที่สอดคล้องกันของผู้ส่งสารและผู้รับสาร เป็นตัวกำหนดความหมาย การวิเคราะห์สัญลักษณ์คือ เนื้อหาคำร้องเปรียบเทียบกันพบว่า ข้อมูลสะท้อนปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง สื่อความหมายถึงสังขรณ์และมายาคติขึ้นกับปัญหาพิจารณา

คำสำคัญ: การสื่อสารมายาคติ สังขรณ์ บทเพลงไทยสากล

Abstract

The research entitled “The Communication of Myth and the Truth in Thai popular Songs” has three objectives; 1) to compile the texts of early ‘Thai popular Songs’ 2) to study the meanings of love between male and female as appeared in the texts of ‘Thai popular Songs’ publicized between 1931-1942 and 3) to study the songs texts reflecting love phenomenon as ‘the myth’ or ‘the truth’ using only the songs available via the social media on line. The text analysis and the description are in line with the qualitative research method.

The selection of the sample songs is through two-aspect tool: one is the ‘Focus Group’ of three distinguished people in small group discussion and another is the 20 copies of questionnaire for a one-time collection of data. The respondents are chosen for the purposive sampling. This procedure results in obtaining 163 songs from the social media online with 129 songs texts or 79.1 and 34 songs without texts or 20.9. The sample songs for analysis are the 38 songs for analysis are the 38 songs with the highest level of ‘like’ of the message receivers.

The analysis of texts shows that the communication of the meaning of love falls into two forms, that is wording communication and meaning communication. In wording communication, It is found that there are words, words with direct and indirect implications as well as there are pairs of opposite words while the meaning communication show that love is of three aspects and three stages, namely intimacy, passions and commitment leading to the 16 aspects of consummate love. As for the words with opposite pairs of meaning in line with the concept framework of ‘The Psychology of Love’ or the worldly viewpoint referring to greed, anger, illusion and craving are regarded as ignorance or the myth. As for the opposing pairs of words in the eyes of religions are suffering, cause, cessation and path which are considered as enlightenment or truth. The language analysis has found words with direct implications with love between male and female appearing

in the texts of 38 songs (38/38) or 100. Words with direct implications but not communicating indirectly is found in one song or 2.63. Words with both direct and indirect meanings are in 37 songs (37/38) or 97.37. The meanings of direct and indirect implications are founded to be inseparable. A word can convey boundless emotion and imagination depending on the experiences of the sender and receiver of the message that will designate the meaning. The analysis of the comparative of song texts show that the information reflecting the love phenomenon between male communicates both 'the myth' and 'the truth' it's up to the message receiver to apply individual's intelligence, logic and investigation in line with the principles religion concept.

Keywords: The Communication, The Myth, The Truth, Thai Popular Songs

บทนำ

ดนตรีคือผลผลิตทางอารมณ์ ความรู้สึก เกิดจากสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมในสังคม สื่อสารอารมณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้ส่งสาร (อำนาจ บุญอนันต์, 2550) จัดระบบจากปัจจัยความเป็นจริงตามธรรมชาติ เชื่อมโยงกับอารมณ์อันลึกซึ้ง จึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ทั้งทางกายและทางใจ (สุกรี เจริญ สุข, 2550: 62- 63) เนื่องจากดนตรีและบทเพลงสร้างความรู้สึกที่งดงามขึ้นในจิตใจ เป็นเครื่องมือสำคัญเสริมสร้างความศรัทธา ความเชื่อในคุณธรรม ความนิยมดนตรีและบทเพลง พบหลักฐานเชิงประจักษ์ในด้านศาสนาและวัฒนธรรม ทั้งปัจเจกบุคคลและสถานะสังคมองค์รวม (ทิพย์สุดา ญาณโกมุท, 2543: 23) การสวดมนต์ของคนไทยเกิดจากความเชื่อและความศรัทธา เนื่องจากสังคมไทยมีรากฐานหล่อหลอมจากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ศรัทธาการกระทำกุศลกรรม ทำจิตใจให้แจ่มใส ละ รัก โกรธ หลง ซึ่งเป็นอกุศลกรรม (อภิ.สง. (ไทย) ที.ป. (ไทย) 11/26; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2536; พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, 2548: 5)

การสื่อสารบทเพลงในท่วงทำนองที่ประกอบสร้างขึ้นจากการขับร้องด้วยน้ำเสียงไพเราะเสนาะโสตร่วมกับ บทบาทการแสดงและบุคลิกภาพหน้าตาผู้แสดง กอปรด้วยความสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม สื่อความหมายด้วยความเชื่อที่ถูกกลบเกลื่อนให้เกิดการรับรู้เสมือนเป็นธรรมชาติทุกอย่างปรากฏอยู่ต่อหน้าต่อตา มิได้ปิดบังอำพรางสิ่งใด ผู้รับสารทั้งได้เห็น ได้ยิน ได้รู้สึก แต่สิ่งที่ปรากฏชวนให้หลงคิดว่า สิ่งที่ปรากฏขึ้นนั้นเป็นความจริง (Barthes, R, 1972; วรรณพิมิล อังคสิทธิ์สรรพ, 2551) หลงปล่อยจิตใจเคลิ้มคล้อยตามอารมณ์รัก เหา เศร้า สุข สมหวัง หวานชื่นหรือชื่นชมที่ปรากฏอยู่ เผลอสติจนไม่อาจแยกแยะว่า สิ่งใดเป็นสังขรณ์คือความเป็นจริงแท้ (Reality) แท้จริงแล้วความเป็นจริงแท้นั้นคืออย่างไร และสิ่งใดคือความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality) ซึ่งเป็นเพียงมายาคติแต่กลับเปิดรับและเสพสารนั้นโดยคุณิ เนื่องจากสารที่ส่งมาจากผู้ส่งสารสู่ผู้รับสารก็คือภาพสะท้อนเป็นภาพลวงที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกที่แฝงอยู่ในตัวตนของผู้รับสารนั่นเอง (ประกายกาวิล ศรีจินดา, 2554)

อนึ่ง หากพิจารณาบทเพลงไทยสากลในมุมมองด้านการสื่อสาร นอกจากเป็นสื่อสุนทรีย์ภาพสร้างสรรค์ความสะเทือนอารมณ์ได้ตามเนื้อหาคำร้องแล้ว เพลงไทยสากลยังสร้างสรรค์ความจรโลงใจตามบทบาทหน้าที่ของสื่อ เห็นได้ว่าบทเพลงทุกบทเพลงมีคำร้องกินใจ ให้แง่มุมความคิดที่มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่วนบทเพลงซึ่งสื่อสารเนื้อหาความรักระหว่างชายหญิง จะเห็นได้ว่าถ้อยคำสำนวนภาษาเมื่อกล่าวถึงความรักให้ความรู้สึกเป็นสุขยามสมหวัง เป็นทุกข์ยามไม่สมหวัง เมื่อผู้รับสารเปิดรับสารและเข้าถึงอวัจนสารที่สื่อผ่านน้ำเสียงและภาษาคำร้อง ไตร่ตรองตามและตระหนักรู้เท่าทันถึงสังขรณ์ความเป็นจริงของชีวิต จะส่งผลให้เกิดแนวคิด คติสอนใจดังพระนิพนธ์ “...ดูหนังดูละคร แล้วย้อนดูตัว ขำอรุณำหัว เต็นย้อย่างฝัน...” (กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์, 2513)

กล่าวได้ว่า บทเพลงและดนตรีมีความสำคัญในสังคมไทย ทั้งด้านศาสนา สังคม และวัฒนธรรม ต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน พัฒนาโดยลำดับ (มนตรี ตราโมท, 2503: 1942) การฟังดนตรี มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ดังพระราชนิพนธ์ “...เจ้าจงฟังดนตรีเถิดชื่นใจ...” (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2459)

ด้วยเหตุที่บทเพลงไทยสากลมีความสำคัญในประการต่าง ๆ จึงสนใจศึกษาเนื้อหาคำร้องของ บทเพลง ว่ามีคุณค่าเชิงสังเคราะห์ความเป็นจริงแท้ หรือเป็นแต่เพียงมายาคติความเป็นจริงเสมือน เป็นประโยชน์ เสริมสร้างความตระหนักรู้ เข้าใจสังเคราะห์ของสิ่งที่ปรากฏตามความเป็นจริงของชีวิต เป็นภูมิคุ้มกันให้รู้เท่าทันทั้งความสุข ความทุกข์ ความสมหวังและผิดหวังจากความรัก เป็นแนวทาง นำสู่ความสุขแท้ที่ยั่งยืน (Sustainable Happiness)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อรวบรวมเนื้อหาคำร้องของบทเพลงไทยสากลยุคต้น เผยแพร่ระหว่างพ.ศ. 2474-2485
2. เพื่อศึกษาความหมายของความรักระหว่างชายหญิง ที่ปรากฏในเนื้อหาคำร้องของบทเพลงไทยสากล
3. เพื่อศึกษาเนื้อหาคำร้องว่าสะท้อนปรากฏการณ์ความรักในเชิงมายาคติหรือสังเคราะห์

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้มีกรอบแนวคิดคือ แนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหาคำร้องและความหมายของความรักที่ปรากฏในเพลงไทยสากลยุคต้น แนวคิดมายาคติระดับที่สองของบาร์ธส์ (Barthes, 1972) คือสัญลักษณ์ที่มีความหมายถึงระดับ ชั้นของความรักและความหมายที่เป็นคู่ตรงกันข้าม แนวคิดจิตศาสตร์ความรัก 2 มุมมอง ได้แก่ แนวคิดปรัชญาเชิงโลกธรรมคือแนวคิดสามเหลี่ยมของความรัก ซึ่งอธิบายความรักระหว่างชายหญิงว่าประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 3 ลักษณะ (Sternberg, 1988) คือความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) ความเสนาหา (Passion) ความผูกพัน (Commitment) และแนวคิดเชิงศาสนธรรม คือ พระพุทธปรัชญาว่า กระทำแต่กุศลกรรม ทำจิตใจให้แจ่มใส ละคลาย ความรักโลก โกรธ หลง ซึ่งเป็นอกุศลกรรม (ที.ม. 10/8; ชุ.ธ. 25/16/165; อภิ.สง. (ไทย); ที.ปา. (ไทย) 11/26; อภิ.วิ. 2/300; พระพรหมคุณาภรณ์ [ป.อ.ปยุตฺโต], 2548: 124) แนวคิดการสื่อสารยุคดิจิทัล รูปแบบการติดต่อสื่อสารที่เปลี่ยนแปลง อธิบายปรากฏการณ์การสื่อสารในสื่อใหม่ที่ใช้เทคโนโลยี ขยายพลังอำนาจจากพื้นที่โลกจริง สู่พื้นที่โลกเสมือนจริง ที่เป็นเพียงมายาคติความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality) (พรพรรณ ประจักษ์เนตร, 2557: 33-35) สานความสัมพันธ์กับผู้ส่งสารบนพื้นที่เสมือนจริงที่ปรากฏอยู่ ได้ยินอยู่ ก้าวข้ามความมีตัวตน พื้นที่และเวลา (Spaceless and Timeless)

สิ่งที่ผู้รับสารรับรู้จากผัสสะทั้ง 5 ผ่านช่องทางการสื่อสารยุคดิจิทัล อาจมิใช่สภาพจริงแต่อย่างที่เราเห็น ต้องถอดรหัส (Code) สารที่แฝงอยู่ในตัวบท (Text) (ศิริชัย ศิริกายะ, 2557) และพิจารณาไตร่ตรอง ด้วยเหตุผล (อภิ.วิ. 2/300)

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาคำร้องบทเพลงรักระหว่างชายหญิง โดยวิเคราะห์ ความหมายและสัญลักษณ์ของคำ นำเสนอข้อมูลที่พบโดยการพรรณนาตามวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บ รวบรวมบทเพลงตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือสองลักษณะคือ การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ในลักษณะ Small Group Discussion และนำความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม สรุปเป็นกรอบการรวบรวมชื่อเพลงเพื่อนำมา สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นเครื่องมืออีกลักษณะหนึ่งสำหรับเก็บข้อมูลจากผู้รับฟัง เพลง เป็นการเก็บข้อมูลอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบเก็บข้อมูลครั้งเดียว โดย เลือกผู้ตอบแบบ สอบถามจากผู้รับสารเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 5 ชุด จังหวัดอื่น ๆ 5 ชุด รวม 10 ชุด การเลือกผู้ตอบแบบสอบถามแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้ตอบต้องเป็น ผู้ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นช่องทางการรับฟังบทเพลงซึ่งนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์บนพื้นที่สาธารณะ การรวบรวมชื่อบทเพลงที่สามารถเปิดรับฟังได้ในถิ่นที่อยู่ต่าง ๆ กัน นำมาสรุปปรากฏการณ์ความรัก ระหว่างชายหญิงที่ปรากฏในเนื้อหาของบทเพลง ดำเนินตามกรอบแนวคิดจิตศาสตร์ความรัก ในมุมมอง เชิงโลกธรรมและศาสนธรรม ว่าเนื้อหาคำร้องนำเสนอสัญลักษณ์หรือสังขรณ์

ผลการวิจัย

จากการใช้เครื่องมือตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพคือ การสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม รวบรวมบทเพลงที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ได้ 163 ชื่อเพลง ในจำนวนนี้ พบเนื้อหาคำร้อง จำนวน 129 บทเพลง คิดเป็นร้อยละ 79.1 ไม่พบเนื้อหาคำร้อง 34 บทเพลง คิดเป็นร้อยละ 20.9 บทเพลงที่ผู้ตอบแบบสอบถามรับฟังในระดับชอบมากที่สุด จำนวน 38 บทเพลง เหตุผลที่ชอบคือ ชอบวงนักร้อง ได้แก่ เนื้อหาคำร้อง และชอบวงนักร้อง ได้แก่ ลีลาการขับร้อง สำเนียงลีลาอารมณ์ ลึกซึ้งกินใจ ให้จินตนาการ สะท้อนปรากฏการณ์ความรักระหว่างชายหญิง ประมวลข้อมูลที่พบสรุป ข้อสรุป ตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1) การรวบรวมเนื้อหาคำร้องบทเพลงตัวอย่าง

บทเพลงไทยสากลกลุ่มตัวอย่าง เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2474-2485 รวบรวมได้ จำนวน 38 บทเพลง ดังนี้

พ.ศ. 2474-2476 ได้แก่ เพลงเห็นหน้าคนรัก เพลงจันทร์ลอย เพลงจันทร์เจ้าขา เพลงจันทร์ลอยฟ้า เพลงจันทร์โลม เพลงจันทร์แผ่แสง เพลงจันทร์แจ่มฟ้า เพลงจันทร์สวาท เพลงเห็นน้ำใจ เพลงเมษรศมี รวม 10 บทเพลง

พ.ศ. 2477-2479 ได้แก่ เพลงกุหลาบร่วง เพลงยอดสน เพลงกุหลาบในมือเธอ เพลงนาฏนารี เพลงสูงสุดสอย เพลงฝนสิ่งฟ้า เพลงฉันทรักเธอจริง เพลงคืนหนึ่งยังจำได้ เพลงดวงจันทร์ เพลงเธอใกล้หรือไกล รวม 10 บท เพลง

พ.ศ. 2480-2482 ได้แก่ เพลงกระแจะจันทร์ เพลงเสียดายเดือน เพลงถ่านไฟเก่า เพลงเสน่ห์นวล เพลงเมื่อแดนฟ้าขาดเดือน เพลงน้ำผึ้งรวง เพลงเพียงเห็นหน้า เพลงชายในฝัน เพลงรักเธอแต่แรกกาล เพลงอยู่ไกล รวม 10 บทเพลง

พ.ศ. 2483-2485 ได้แก่ เพลงสายสวาท เพลงชื่นชีวัน เพลงอยากจะรักสักครั้ง เพลงคอยไหวหรือรักเรา เพลงเพราะเชื่อน้ำคำหญิง เพลงศรอนงค์ เพลงเนตรเสน่ห์ เพลงคืนเดือนหงาย รวม 8 บทเพลง

2) การสื่อสารความหมายของความรักระหว่างชายหญิง

การวิเคราะห์ภาษาในมิติด้านวจนภาษาและอวจนภาษา พบการสื่อสารความหมายของความรัก จำแนกเป็นสองรูปแบบคือ ด้านการสื่อสารด้วยถ้อยคำ และด้านการสื่อสารด้วยความหมาย ในด้านการสื่อสารด้วยถ้อยคำ พบคำที่มีความหมายนัยตรงและนัยประหวัด และคำที่เป็นคู่ตรงกันข้ามกันตามแนวคิดจิตศาสตร์ความรักในมุมมองเชิงโลกธรรมและศาสนธรรม ด้านการสื่อสารด้วยความหมาย จำแนกความรักเป็น 3 ลักษณะ 3 ระยะคือ ระยะใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) ระยะเสน่ห์ (Passion) ระยะความผูกพัน (Commitment) สรุปรูปเป็นองค์รวมของความรัก (Consummate Love) และคำที่มีความหมายเป็นคู่ตรงกันข้ามกัน คือคำที่มีความหมายเชิงโลกธรรมถึง โลกะ โทสะ โมหะ กิเลสตัณหา เป็นอวิชชา เป็นมายาคติ ส่วนคำที่เป็นคู่ตรงกันข้ามคือ คำที่มีความหมายเชิงศาสนธรรมถึง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เป็นวิชชา เป็นสัจธรรม ดังจะได้แสดงในลำดับต่อไป

ด้านการสื่อสารถ้อยคำร้องบทเพลงความรัก สื่อผ่านวจนภาษาและอวจนภาษา สร้างความเข้าใจแก่ผู้รับสาร สะท้อนปรากฏการณ์ความจริงของความรักหลายประการ เข้าถึงได้หลายวิธี (พัชนี เชยจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล, ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์, 2541: 237-239) สิ่งสำคัญคือรหัส ((Sign) ที่ผู้ส่งสารนำเสนอผ่านคำร้องมีความหมายที่แฝงอยู่ (Myth) ในเนื้อหา (Content) (Strauss, 1963) พบคำที่มีความหมายนัยตรงและนัยประหวัด ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การสื่อสารความหมายของคำ (Barthes, 1975)

ชื่อบทเพลง	การสื่อสารความหมายของคำ	
	ความหมายนัยตรง	ความหมายนัยประหวัด
เพลงเธอใกล้หรือไกล, เพลงจันทร์ลอยฟ้า, เพลงจันทร์สวาท, เพลงเมษรศมี, เพลงเมื่อแดนฟ้าขาดเดือน	กระต่าย	ชายธรรมดาสามัญไม่มีฐานะ, ชายผู้ต่ำต้อยไม่มียศฐาบรรดาศักดิ์, ชายผู้ตกหลุมรักหญิงที่ไม่สนใจตน
เพลงจันทร์ลอย, เพลงจันทร์แฝงแสง, เพลงถ่านไฟเก่า, เพลงชื่นชีวัน	แมลง, ผึ้ง, กุมร, กุมริน, กุมรา, แมลงภู่	ชายผู้ได้เปรียบในความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง
เพลงจันทร์ลอย, เพลงจันทร์แจ่มฟ้า, เพลงจันทร์โลม, เพลงจันทร์สวาท, เพลงสูงสุดสอย, เพลงเห็นน้ำใจ, เพลงดวงจันทร์, เพลงเธอใกล้หรือไกล, เพลงเสียดายเดือน, เพลงคืนเดือนหงาย, เพลงเมื่อแดนฟ้าขาดเดือน	จันทร์, จันทรา, จันทร์เพ็ญ, ดวงจันทร์, ดวงเดือน, เดือนหงาย, เดือน, ดอกฟ้า, เดือนดวงเด่น	หญิงสูงศักดิ์, หญิงผู้มีสถานภาพศักดิ์ศรี สูงกว่า, หญิงงามผู้เป็นที่รัก
เพลงจันทร์โลม, เพลงจันทร์ลอย, เพลงจันทร์แฝงแสง, เพลงถ่านไฟเก่า, เพลงเสน่ห่นวล, เพลงคืนเดือนหงาย	ดอกไม้, มาลี, ดอกฟ้า, ดอกกุหลาบ, เดือน, ดาว, ไขไซ, กุหลาบหนามคม	หญิงสาวรูปร่างงาม
เพลงจันทร์แฝงแสง, เพลงเมษรศมี, เพลงน้ำผึ้งรวง, เพลงชื่นชีวัน, เพลงจันทร์เจ้าขา, เพลงเสน่ห่นวล, เพลงเมื่อแดนฟ้าขาดเดือน	น้ำผึ้ง, น้ำตาล, น้ำอ้อย, แสงจันทร์, แสงเดือน, แสงเดือนสกา, แสงดาวพร่าง	ความรักและอารมณ์รัก โรมแมนติก
เพลงเห็นหน้าคนรัก, จันทร์แฝงแสง, เพลงกุหลาบร่วง, เพลงฝนสั่งฟ้า, เพลงเนตรเสน่ห์	กอรกะกำ, ระกำ, จันทร์จากฟ้า, จันทร์สลัว, จันทร์แรม, เดือนสลดหมดแสง, เดือนตก	ความซอกซำใจ ตรมใจ ทุกซึ้งใจจากความรัก
เพลงยอดสน, เพลงเพราะเชื่อน้ำคำหญิง	ยอดสน, น้ำขึ้นน้ำลง, น้ำไหล, น้ำฝน, ฝนสั่งฟ้า, จันทร์ข้างแรม, ดาวตก	ความโลเลของจิตใจที่ ไม่มั่นคงในความรัก
เพลงเพียงเห็นหน้า	ไฟร้อน	ความรักที่ไม่สมหวัง, พิษรัก
เพลงถ่านไฟเก่า	ถ่านไฟที่ใช้แล้ว	ความรักครั้งก่อนเก่าที่เมื่อพบ กันอีก ก็กลับมารักกันใหม่ได้ ง่ายขึ้น

ตารางที่ 1 การสื่อสารความหมายของคำ (Barthes, 1975) (ต่อ)

ชื่อบทเพลง	การสื่อสารความหมายของคำ	
	ความหมายนัยตรง	ความหมายนัยประหวัด
เพลงจันทร์แผลงแสง, ถ่านไฟเก่า	ดอกรัก, เกสรดอกไม้, น้ำตาลสด	ความรักที่ชายหญิงมีต่อกัน
เพลงจันทร์แจ่มฟ้า, เพลงกุหลาบในมือเธอ, เพลงกุหลาบร่วง, เพลงอยากจะรักสักครั้ง	กุหลาบ, จันทร์แจ่ม, แสงจันทร์, รสเปรี้ยว-หวาน-มัน-เค็ม	ความรัก, รสรัก
เพลงเสน่ห์นวล, เพลงสรองงค์, เพลงคืนเดือนหงาย	ศรคามเทพ, กามเทพ	ความรู้สึกลหลงรัก ด้วยอานุภาพของกามเทพ เทพเจ้าแห่งความรัก
เพลงนาฏนารี, เพลงฉันรักเธอจริง, เพลงคืนหนึ่ง ยังจำได้, เพลงกระแจะจันทร์, เพลงชายในฝัน, เพลงรักเธอแต่แรกกาล, เพลงสายสวาท, เพลงคอยไหวหรือรักเรา	อารมณ์รัก, ความสนิทสนม, ความคิดถึงไม่ลืมเลือน, อยาก อยู่ด้วยกัน, หวงแทนรักจากใจ, รักแนบสนิท, รักฝังจิตรักฝังใจ, เพื่อนชีวิต, ชื่นชีวิต, สายสวาท งามสมเป็นชายถูกใจสตรี, กัลลกลุ้ม, รักแต่แรกกาล, อยากปองน้องเป็นคู่, ยามนอนนอนเคียง, รักหลงหนัก, สวรรค์แปลง	ความรักใคร่เสนาหา, อารมณ์รักที่ลุ่มหลงในรูปร่าง หน้าตา, สัมพันธรักร่วมเตียง เคียงหมอน
เพลงอยู่ไกล	ทุกคำในบทเพลงมีความหมาย นัยตรง	-

จากตารางสรุปได้ว่า การสื่อสารความหมายของคำมี 2 ลักษณะ ได้แก่ คำที่มีความหมายนัยตรงแต่ไม่สื่อความหมายนัยประหวัด ปรากฏในบทเพลงจำนวน 1 บทเพลง (1/38) คิดเป็นร้อยละ 2.63 พบคำที่สื่อความหมายทั้งความหมายนัยตรงและความหมายนัยประหวัด จำนวน 37 บทเพลง (37/38) คิดเป็นร้อยละ 97.37 ความหมายนัยตรงและความหมายนัยประหวัดที่พบ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแยกไม่ออก คำ ๆ หนึ่ง สามารถสื่ออารมณ์และจินตนาการได้ไร้ขีดจำกัด ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมที่สอดคล้องกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารโดยมีถ้อยคำและความหมายของคำที่นำมาใช้เป็นสัญญาณ เป็นตัวกำหนดความหมายที่เกิดขึ้นในกระบวนการการสื่อสารระหว่างกันจัดเป็นคุณค่าด้านการสื่อสารด้วยถ้อยคำ

การสื่อสารความหมายของคำแสดงระดับของความรักร

นอกจากคุณค่าด้านการสื่อความหมายนัยตรง และการสื่อความหมายนัยประหวัดแล้ว เมื่อพิจารณาจากหลักแนวคิดทฤษฎีเรื่องความรักระหว่างชายหญิง พบว่า แม้ความรักจะมีหลายลักษณะ แต่ในภาพรวมจำแนกเป็น 3 ลักษณะ 3 ระยะ (Sternberg, 1988) คือ ระยะแรกรัก ได้แก่ ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) ระยะตกหลุมรัก ได้แก่ ความเสนาหา (Passion) ระยะผลของความรัก ได้แก่ ความผูกพัน (Commitment) สรุปลงเป็นองค์รวมของความรัก (Consummate Love) รักแต่ละแบบเกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2545: 10 อ้างจาก Lasswell and Lasswell, 1976) จำแนกลักษณะการสื่อสารความหมายของคำแสดงระดับความรักระหว่างชายหญิง ได้ด้วยตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 จำแนกระดับชั้นความหมายของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988)

ชื่อบทเพลง	ระดับชั้นของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988)			
	ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	ความเสนาหา (Passion)	ความผูกพัน (Commitment)	องค์รวมของความรัก (Consummate Love)
เพลงเห็นหน้าคนรัก	อยากได้เห็นหน้าคนรัก, สันทนากัน, ระวาง, เศร้าอยู่เดียวดาย, ออกจะหัก	ใจเต้นระทึก, อิงแอบรัก, พร่ำพลอด, หวานคำออก, สวิงสวายในกาย	รักชืนอยู่มิรู้วาย	อารมณ์รักโรแมนติก รักอยากอยู่ร่วมกัน รักที่หลงไหล (โลกะ)
เพลงจันทร์ลอย	ชายจะคลุกชายจะคลี	ชืนชูรักรัก, ชายจะได้จะตอม, ชายจะขยี้, ชายจะแนบจะแอบจะอิง, หวานล้ำน้ำเหลือ, หวานล้ำคำออก, พร่ำพลอดเรื่องรัก	ความแทงหนาย, ความขื่นขม, ความชอกช้ำ, ความระกำ, ความไม่เหลือวแล	ความรักที่หญิงแพ้ผู้ชาย (โทสะ)
เพลงจันทร์เจ้าขา	ระริกกระรื้นรื้น, เอียงหน้ามา จะกระชิบเบาๆ	ความชืนใจ, หวานล้ำน้ำพิศวามรัก, ความซาบซ่านหวานล้ำ, กระชู้กระชิก, เสนอสนองของสวงน	รักมั่นดูคำสัญญา, รักไม่ลวงเล่น	สัมผัสรัก, ความรักโรแมนติก (โลกะ, กิเลสตัณหา)

ตารางที่ 2 จำแนกระดับชั้นความหมายของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988) (ต่อ)

ชื่อบทเพลง	ระดับชั้นของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988)			
	ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	ความเสน่หา (Passion)	ความผูกพัน (Commitment)	องค์รวมของความรัก (Consummate Love)
เพลงจันทร์ลอยฟ้า	ปลอบลูดีให้ห้อย คล้าย, สดชื่นต้นต้น, ชื่น, อุดม	กระสัน, เอื้อมโอบ, ชื่นใจ	รักอยู่ห่างๆ, รักที่เจียมตน	รักที่อาจเอื้อม (โลภะ), รักไม่สมหวัง (โทสะ)
เพลงจันทร์โลม	สร้างวิมานความรัก, รอคอยไม่สมตั้งใจ,	อยากจะโลม, อยากสมรัก, ฝันหวาน, รักนุ่มสุมใจ	เพียงภาพฝัน, ความระทมใจ	ความรักที่อาจเอื้อม, รักที่เพื่อฝันจะ ครอบครองกัน, ความรักข้างเดียว (โลภะ, ตัณหา)
เพลงจันทร์แฝงแสง	พึงการม, หวานล้ำคำชาย, รู้เท่าทันคำชาย, สงวนตัวสงวน ความสาว, ไม่มีราศีดาว, ระกำ	ซาบซ่านหวานฉ่ำ, แก้งเคล้าแก้งเคลี้ย	ความนิยมในยอด นารี, สงวนความสาว, สงบเสงี่ยมใจกาย	ความรักในศักดิ์ศรี สตรี (นิโรธ, มรรค)
เพลงจันทร์แจ่มฟ้า	สดชื่นชื่นชีวัน, สดชื่นเหมือนใจ	กระสันซ่า, ความชื่นใจ, สองเราพร้อมสัมพันธ์, อิงแอบ	รักร่วมหัวใจร่วมตาย, ร่วมสัมพันธ์, รักไม่หลงเล่น, รักไม่เปลี่ยนแปลง, รักไม่เป็นอื่น	ความรักที่สมหวัง (โลภะ, ตัณหา), ความรักที่ได้ ครอบครองกัน, ความรักโรแมนติก (โลภะ, กิเลสตัณหา)
เพลงจันทร์สวาท	ตาแรกพบ, โปรดจงปราณี, เสนอด้อยสนองคำ, หวานฉ่ำชุ่มใน, ชะโล ชะโลมน้ำให้หัวใจชื่น, เสนอด้อยสนองคำ, ครวญคร่ำหลังแต น้ำตานอง	รักกระทบใจเสียว, หัวใจรัญจวน, ตะกายจะตระกอง, รสรักหวาน, สนิทราว กับสนิมแนบเนื้อ, กลุ่มอยู่ในเชื้อเพลิงรัก, อกร้อน, เสน่ห์สนิท	โปรดจงรับรัก	วิงวอนขอสมความรัก (โลภะ, โทสะ), รักที่อยากครอบครอง (กิเลสตัณหา), รักที่ขอผูกพัน (โลภะ, กิเลสตัณหา)

ตารางที่ 2 จำแนกระดับชั้นความหมายของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988) (ต่อ)

ชื่อบทเพลง	ระดับชั้นของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988)			
	ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	ความเสน่หา (Passion)	ความผูกพัน (Commitment)	องค์รวมของความรัก (Consummate Love)
เพลงเห็นน้ำใจ (เพลงเดือนเด่น)	ใจหาย, ครวญคร่ำรำ รำพัน, อาลัย, หัวใจ โรยรา, เจยเมย, นึกเวทนา, เห็นใจ		อาลัย	รักที่ไม่สมหวัง (โทสะ)
เพลงเมฆรัศมี	เพียงเอารูปสวय เข้าเกี่ยว, พาหล่อน เที่ยวสำราญ, เที่ยวจน ดึกคืนขึ้นบาน, เชื่อง่าย, ไม่ตรีไม่ ตรงให้ถ้วนถี่, เหิมเห่อ, เชื่องชิน, เหลิงหลงปลงใจ, เชื่อง่าย, ซอกซ้า, กระต่ายหมายแฆ, ว่าหญิงเสียปน	หมายจะชม, เขาเซยเขาชมเขา ดมชิมลิ้มรสหวาน	ชิมแต่เนื้อเหลือแต่ ชานแล้วก็คาย, ความซอกซ้าใจ, รักระบบระทมเพราะ เหิมเพราะเห่อ, รักราวลงใจ	รักที่หลอกลวง, รักที่ผิดหวัง, (โทสะ) รักต้องไต่รตรอง (โลกะ), เหยียดรักของเพศ หญิง (โทสะ, โมหะ)
เพลงกุหลาบร่วง	ชื่นอารมณ์เพียงชั่วคืน, อกระทม, ความชื่นบาน	หวังใจว่าจะได้ชื่น, เขาเด็ดดอกเอาไปชม	สุดเสียดาย, กลายเป็น ของเขานอื่น	รักที่ผิดหวัง, รักที่แสนเสียดาย, รักที่แสนหวัง (โทสะ, โมหะ)
เพลงยอดสน	รักคำยอพ้อคำออน, ลวงใจด้วยน้ำคำคน ชื่นบานด้วยรัก, หัวใจอ่อนดั่งยอดสน คล้อยตามคำคน เปลี่ยนใจ, เชื่อใจง่าย	รักปรนเปรอ	รักร้างโรยรา, รักราวลงใจ, ไว้รักจริงจัง	ความรักของใจที่ ไม่มั่นคง (โทสะ, โมหะ)
เพลงกุหลาบในมือเธอ	เพื่อขอมานาน, ให้หลัง, หัวใจราน เพราะไปหมายอื่น, มีที่ที่ต้องการ	ให้เขาชื่นชมดมเล่น	ดมเล่นแล้วทิ้ง, ขยี้ทิ้งกระจายแสน จะเสียดาย	รักที่ผิดหวัง, รักที่แสนเสียดาย (โลกะ, โทสะ, โมหะ)

ตารางที่ 2 จำแนกระดับชั้นความหมายของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988) (ต่อ)

ชื่อบทเพลง	ระดับชั้นของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988)			
	ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	ความเสนาหา (Passion)	ความผูกพัน (Commitment)	องค์รวมของความรัก (Consummate Love)
เพลงนาฏนารี	รักนั้นฝืนถึงขั้นรัก, รักไม่มีอื่น,	ใครอยู่ร่วมห้องผูกพัน เสนาหา, เฝ้าเคลักอด, จะเซยจะเซย, จักดูดีมีเสนาหา	รักชิดสนิทคิดถึงกัน, รักจักกลืนตลอด ชั่วชีวา	รักมั่น รักเดียวใจ เดียว (โลกะ, โทสะ, โมหะ)
เพลงสูงสุดสอย	เพื่อละเมอ, เฝ้านึกคะนึ่ง, เพียงมองหมองอุรา, หมดปัญญา, เสียดาย, ใจหาย, หนักอก, ขมขื่น, เวทนา	จุมพิต	รันทเห็นหมด ปัญญา, นำเสียดาย, เดือนหายใจหายไป ด้วยกัน	ความรักที่สูงสุด เอี่ยม, รักที่ไม่อาจ สมหวัง (โทสะ, โมหะ)
เพลงฝนลั่งฟ้า	คณิ่งถึงรักอันซึ่งตรึง อุรา, สดชื่นนักรเมื่อรัก, รักโหยโรยรา, ไม่น่าพนอ, เห่งจริง, ฝนลั่งฟ้าพารักไกล	รักชุ่มน้ำ	รักเราไม่สมรัก, รักชำระกำอุรา	รักที่ผิดหวัง (โทสะ, โมหะ)
เพลงฉันรักเธอจริง	รักจริงยิ่งกว่าสิ่งไหน, เพียงมองเห็นหน้า, พลอดพร่ำพูดแต่ เรื่องรัก, ฉันยังไม่เคย ร่วมรักกับใคร, รักเกิดจากใจ, จะเคียงจะคู่จะอยู่ ใกล้ๆ	สะทกสะเทือนในรัก, เสียวซ่าสะเทือนใจ, จะเคียงจะคู่จะอยู่ ใกล้ๆ ได้แนบแอบอิง, จะขึ้นจะชมสนมสนิท ไว้เซยไว้ชีวิต, ตลอด ทั้งตัวรักทั่วทุกสิ่ง	อยากอยู่ด้วยกัน, ไม่คิดทิ้ง, ฉันรักเธอจริงๆ, รักแทนรักหวง	รักที่อยาก ครอบครอง (โลกะ)

ตารางที่ 2 จำแนกระดับชั้นความหมายของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988) (ต่อ)

ชื่อบทเพลง	ระดับชั้นของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988)			
	ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	ความเสน่หา (Passion)	ความผูกพัน (Commitment)	องค์รวมของความรัก (Consummate Love)
เพลงคืนหนึ่งยังจำได้	คืนรักฝากคำ, ยังจำได้อยู่ใกล้รำพัน, พูดแต่เรื่องรัก, จำได้ไม่ลืม	คืนเธอกับฉันอยู่ร่วม รวมกัน, สองสอด สองนั่ง, นั่งแนบแอบ กันกอดอ้อนออก รำพัน, คืนเรปลุก ปลื้มคืนนั้นลืมไม่ได้	รักเพียงคืนหนึ่ง จงจิตคิดถึงรักซึ่ง ทรวงใน, คืนหนึ่งจึงฝังใจ	รักที่ได้ครอบครอง (โมหะ)
เพลงดวงจันทร์	งามพักตร์พิศเพียง พระจันทร์, จะมาหาไม่ไปอื่นเลย	รักเจียนจะคลั่ง	รักและห่วงใยห่วงหน้า ห่วงหลังพะว้าพะวัง, ฝันจะฝากชีพไว้	รักที่ผูกพัน (โมหะ)
เพลงเธอใกล้หรือไกล	บ้านอยู่ไกลกันแต่ตัว ฉันใกล้กันกับเธอ, ตาลอดไปถึงเธอ, ยามมองต้องเจอ, เมื่อไรจะได้เข้าถึงเธอ			รักที่อยากครอบครอง (โลภะ)
เพลงกระแจะจันทร์	ฟังคำแล้วจำ, รักคน เดียวฝังจิตฝังใจ, ฝาก ใจไว้กับตัว, คิดถึงกัน วันละนิดละนิดละหน่อย, ทวีรักไว้วันละน้อย ค่อยซึ้ง, พลอดพรั	สองรักเราร่วมเกล้า	รักแนบสนิท รักฝังจิตฝังใจ, สองรักเราร่วมใจ, รักไม่มีวันจืดจาง, มอบหัวใจให้แก่กัน, ต่างหวงหวงอาลัย	รักที่ผูกพัน (โลภะ, โมหะ)
เพลงเสียดายเดือน	เห็นเดือนสกาเวศร้าว ลูทัย, ดาวพร่างพราว เย้ยเดือนที่ฝันเพื่อน หลงไหล, เจ็บทรวง เหลือเกินสะเทือน ปวดใจระทม, เหลือน ลุ่มหลง, เสียดายเดือน ผ่องเพื่อคลังเพื่อครวญ, สุดหวังป้องเนื้อทอง, เคยมองเมินสุด, มัวเมินขวัญฟ้า	เคยคลอพระนอเชยชม สุดชมใจลา, เห็นเดือน งามตาพาป่วน	เสียดายที่พี่มีดาว แนบครอง, หวังป้อง เนื้อทองนุ่มนวล, แม้ทั้งดาวโลม เดือนเกรงดาวหมอง ทรวงสะเทือน ปวดใจ, สงสารดาว ตรอมตรม	รักที่ต้องตัดใจเลือก เพียงหนึ่ง (โลภะ, โมหะ)

ตารางที่ 2 จำแนกระดับชั้นความหมายของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988) (ต่อ)

ชื่อบทเพลง	ระดับชั้นของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988)			
	ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	ความเสน่หา (Passion)	ความผูกพัน (Commitment)	องค์รวมของความรัก (Consummate Love)
เพลงรักเธอแต่แรกกาล	รักเธอแต่แรกกาล, ขยอขาย, ฟังถ้อยสำเนียง, ออย่าอายเอื้อนเอียง, ยามนอนนอนเคียง, ร่วมเตียงหมอนเอย	เห็นหน้ามนเสียวกาย, เห็นเกี่ยวใจหาย, สมใจหยอกเอิน, พรอดกอดรัด	อยากปองน้อง เป็นคู่	รักแรกพบ (โลละ, โมะหะ)
เพลงอยู่ไกล	คิดถึงรำพึงถึงเธอ ทุกวัน, ฝนอมน้ำใจไว้ ทุกวัน, สนิทสนมกลมเกลียวรักเราเคยชื่น	ร่วมรักกันอยู่แต่เพียง ในใจ, หัวใจเราพร้อมรักกัน, รักจดใจพลันรักกันทุกวันคืน	ห่างกันก็แต่เพียง เนื้อตัว ใจยังพันพัน, ผากรักผากใคร่, หัวใจให้มั่นให้คงให้ ซื่อให้ตรงอยู่ด้วยกัน, เราพร้อมรักกันร่วมใจ เป็นใจเดียว	ความรักและผูกพัน (โลละ, โมะหะ)
เพลงสายสวาท	เคยมุ่งเคยหมายไม่ วายตรง	เรารักเราใคร่, ต่างเคลื่อนไคล้คลอชม, ร่วมภิรมย์, สุขเสพสมกลมกลืน	รักที่เป็นอื่น	รักเก่าที่พรากจากไกล (โลละ, โทะสะ)
เพลงชื่นชีวัน	หวานใจเมื่ออยู่ไกลักัน, หวานรักหวานล้อม, แม้นเชื่อคำชายรักง่ายหน่ายเร็ว, ใจเราแสนจะปลื้ม	หวานรักไม่ลืมหืมเหมือน ตีมน้ำผึ้ง, ร่วมรักร่วมเรียงเคียงขวัญ	รักที่สมรัก, รักชื่นล่ำอุรา	รักที่รอความสมหวัง (โลละ, โมะหะ)
เพลงอยากจะรักสักครั้ง	อยากจะรัก, เทียวเสาะหาความรัก, ได้แต่หลงละเมอเพื่อฝันฝันเพื่อน, หนาวใจหนาวกาย	จะรีบรักตอบและมอบตัวตามหลัง	จดจิตจริงจังกหากสมหวังตั้งใจ	ความรักที่ไขว่คว้าหา (โลละ, โทะสะ, โมะหะ)

ตารางที่ 2 จำแนกระดับชั้นความหมายของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988) (ต่อ)

ชื่อบทเพลง	ระดับชั้นของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988)			
	ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	ความเสน่หา (Passion)	ความผูกพัน (Commitment)	องค์รวมของความรัก (Consummate Love)
เพลงคอยไหวหรือรักเรา	เมื่อแรกนั้นเราซิดรักกันแล้วสนิท, รักให้เหมือนดังเพื่อนชีวิต	รักแล้วร้อนสรวรดแปลง, ร่วมอยู่คู่ร่วมรัก, รักเราหลงหนัก, รักเจ้าไม่ลืมเคลื่อนรักเจ้าไม่ลืมคล้อย	รักกันมั่นคง, รักยืนยง, รักกันเหมือนรักเมื่อวาน, รักกันไว้นมนาน	รักที่มั่นคงสมหวัง (โลกะ, โมะหะ)
เพลงเพราะเชื่อน้ำคำหญิง	รักจริงเพียงเพื่อจะลอง, รักคะนองเพียงแรกจะชม, แม่นี้จะกลายเป็นแม่ก็ทำ, ใจหญิงยั้งยั้งไม่ได้, อย่างนี้ก็จะจริงจะจัง	รักคะนองเพียงแรกจะชม	แล้วรักก็ลุ่มสละสลวย, ความหลังที่สร้างสลาย, รักแล้วก็ซัง	รักที่หลงเชื่อน้ำคำ (โลกะ, โมะหะ)
เพลงครองนงค์	ใจครั้นคร้าม, ใจชโลมด้วยทิพย์วารี, แต่เธอคงเอ็นดูผู้ฝากชีฟ้าไว้	ด้วยรักพร้อมยอมพลี	ไม่ขอพรจากจักร	รักที่หวังจะครอบครอง (โลกะ, โมะหะ)
เพลงถ่านไฟเก่า	พบรักเก่า, รักเก่าที่อับเฉา, ถึงอย่างไรก็ไม่เหมือนเดิม, รักยังอุ่น, ถึงห่างกันไปมีไช้ละเลย, ซ้ำใจ, รักเก่าที่ร้อนแรง,	ถ่านไฟเก่ายังเร้าเริงร้อนรุ่ม, รักเก่าเรานั้นร้อนแรง, ถ่านไฟรักคุกรุ่น, รักยังอุ่นด้วยไอ	อารมณ์รักชักพาให้ตั้งต้นกลับมารักกันใหม่, รักชั่วฟ้าตราตรึงซึ่งมัน	รักเก่าที่กลับมารักกันใหม่ (โลกะ, โทะสะ)
เพลงเสน่หั่นวล	ไฟฝันหวนนาง, แหنگเสน่ห่พีหนีเสน่ห่วอน, เพลงรักยังร้อนหวนแหม่มชื่นใจเบิกบาน หัวใจนั้นรอนๆ โยมาแหنگเสน่ห่, ใจฝิ่งเสน่ห่น้อง, ใจหมางระคางสงสัย	กำสรวลกระสัน, นวลไหนไม่ชวนชมเหมือนนวลหน้าน้อง	เจ้ามาฝันผวนไม่หวนคำนึงถึง, สรภามเทพโยกลับย้อนแสดงสำแดงพิษรักราน	รักที่เปลี่ยนแปลงไม่เหมือนดังที่หวัง (โลกะ, โมะหะ)

ตารางที่ 2 จำแนกระดับชั้นความหมายของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988) (ต่อ)

ชื่อบทเพลง	ระดับชั้นของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988)			
	ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	ความเสน่หา (Passion)	ความผูกพัน (Commitment)	องค์รวมของความรัก (Consummate Love)
เพลงน้ำผึ้งรวง	รักเมื่อแรกหวัง, เกรงจะลวงแล้วลองรัก, หวานรักหากไม่สมจิตระบมเพราะตรอมใจ, รักเคยชื่นรักเป็นอื่นไปเสียได้	หวานรักเมื่อแรกหวัง หวานดั่งน้ำผึ้งรวง, รักเอ๋ยเราเคยชื่น, น้ำรักในใจรักท่วมหนักทับระทม	รักกว่าจะได้สมใจ แต่กลับกลายเป็นอื่นจืดจางร้างกันไปอาลัย เสียดายนัก	รักที่ไม่มั่นคงไม่สมหวังทุกซ์เพราะรักที่เป็นอื่น (โลกะ, โทสะ, โมหะ)
เพลงเมื่อแดนฟ้าขาดเดือน	เศร้าใจ, หงอยเหงา, ออใจสะเทือนเมื่อฉันขาดเธอ, คิดถึงเธอมุ่งละเมอไม่วาย			รักที่จากไกล (โทสะ)
เพลงเพียงเห็นหน้า	คลใจให้คอยแอบมอง, รักพาให้คิดสนิทปอง	รักคะนองเพียงแรก จะชม, รักพาจับใจดังไฟร้อน, รักเพียงแต่หวังเพิ่มพูนพลังสวาท, รักสิ้นอุรามาประดัง	หวังเป็นคู่ครอง, คิดอวรณ์ จะผิดหวัง	รักที่อยากครอบครอง (โลกะ, โมหะ)
เพลงชายในฝัน	งามสมเป็นชายถูกใจสตรี, หาใครอย่างเธอไม่มี, จากนางห่างไกลใจทุกซ์เกรียม	งามโฉมเจ้าชวนเกล้าเข้าใจ, ชายอื่นตื่นไปไม่เทียม		รักที่ต้องใจ (โลกะ, โมหะ)
เพลงเนตรเสน่ห์	เห็นหน้าถูกชะตาชวนมอง, คอยสบตา, เธอยิ้มให้ต้องหลบตา, สบตาขึ้นหัวใจเพลิน, ใจคิดได้แต่ก็ไม่วายแลมอง, มองแล้วต้องหลบเพราะอายเธอมอง, กลัวรักจะหม่น ยามรักสิ้น จะระกำซ้ำใจจริง	ใจฉันปองเมื่อสบนัยตาด้วยใจรัก, รักสิ้น	รักแรกพบ	รักแรกพบเมื่อสบตากัน (โลกะ, โมหะ)

ตารางที่ 2 จำแนกระดับชั้นความหมายของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988) (ต่อ)

ชื่อบทเพลง	ระดับชั้นของความรักระหว่างชายหญิง (Sternberg, 1988)			
	ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	ความเสน่หา (Passion)	ความผูกพัน (Commitment)	องค์รวมของความรัก (Consummate Love)
เพลงคืนเดือนหงาย	ชมจันทร์ใจชื่น, อยากรักแต่ยังหวั่นใจ			อารมณ์รักที่ยังไม่ มั่นใจ (โลภะ, โทสะ)

จากตารางสรุปได้ว่า เนื้อหาบทเพลงใช้ถ้อยคำภาษา เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกอันเนื่องมาจากองค์ประกอบสามส่วนของความรัก (Sternberg, 1988) ได้แก่ ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) จำนวน 38 บทเพลง (38/38) คิดเป็นร้อยละ 100 ความเสน่หา (Passion) จำนวน 32 บทเพลง คิดเป็นร้อยละ 84.21 (32/38) และความผูกพัน (Commitment) จำนวน 33 บทเพลง คิดเป็นร้อยละ 86.84 (33/38) ทั้ง 3 ลักษณะสรุปเป็นองค์รวมของความรัก (Consummate Love) ในลักษณะต่าง ๆ กัน จำนวน 16 ลักษณะ ได้แก่ ความรักที่สมหวัง รักที่ไม่สมหวัง รักที่อาจเอื้อม รักโรแมนติก รักที่หลงใหล รักอยากอยู่ร่วมกัน รักที่ได้ครอบครองกัน รักที่เพียงแต่หวังจะได้ครอบครองกัน รักข้างเดียว รักที่หญิงแพ้ผู้ชาย รักที่ผิดหวัง รักที่ไม่มั่นคง รักที่วิงวอนขอ รักที่หลอกลวง รักที่แสนเสียดาย และรักในศักดิ์ศรีของหญิง ความรักทุกลักษณะนี้ หากจำแนกตามแนวคิดเชิงศาสนธรรม เป็นอกุศลมูล

3) ปรากฏการณ์สะท้อนภาพความรักเชิงมายาคติและสังขรณ์

จากการศึกษาปรากฏการณ์ระดับชั้นของความรักดังปรากฏในตารางที่ 2 นั้น เมื่อนำองค์รวมของความรักมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายว่าสะท้อนภาพมายาคติหรือสังขรณ์ พบว่า หากพิจารณาตามกรอบแนวคิดจิตศาสตร์ความรักในมุมมองโลกธรรมและศาสนธรรมซึ่งเป็นผู้ตรงกันข้ามเปรียบเทียบกัน พบว่า ในมุมมองโลกธรรม คือ อารมณ์ความรู้สึกอันเนื่องมาจากองค์ประกอบสามส่วนของความรัก (Sternberg, 1988) ล้วนเป็นบ่อเกิดความทุกข์ (อวิชชา) แม้ความรักจะสมหวัง (โลภะ) ก็เป็นทุกข์ (โมหะ) เพราะเกรงคนรักและความรักจะเปลี่ยนแปลงเป็นอื่น (โทสะ) ความรักก่อให้เกิดความโลภ คิดอยากครอบครอง อารมณ์ลักษณะต่าง ๆ คือ ความเศร้า การรอคอย ความคิดถึง ความกังวล ความหวงแหน ที่เกิดขึ้นจากรัก ล้วนเป็นโทสะ ล่อให้หลงเวียนวนอยู่ในสภาพที่คิดและยึดติด (โมหะ) เป็นกับดักความคิด (อวิชชา) เป็นอกุศลมูล (อภิ.วิ. 2/300) เป็นอวิชชา (โลภะ โทสะ โมหะ กิเลสตัณหา) อารมณ์ ความรู้สึกเหล่านี้คือ ตัวกำหนดการรับรู้สิ่งที่สังคมยอมรับ (Barth,

1972) เป็นกระบวนการสร้างมายาคติ (Mythologies) ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ตามหลักอภิปรัชญา (โลเก โทสะ โมหะ) จะพบสังขธรรม (The Truth) เปรียบเทียบดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบมายาคติ (Barth, 1972) และสังขธรรม (อภิ.วิ. 2/300)

องค์รวมของความรักที่ปรากฏในบทเพลง	การสื่อสารความหมายของบทเพลง	
	ความหมายเชิงมายาคติ	ความหมายเชิงสังขธรรม
ความรักและอารมณ์รักที่มีความสุข รักโรแมนติก (เพลงเห็นหน้าคนรัก)	โลเก, โมหะ, ตัณหา เป็นอวิชชา	ทุกซ์สิ่งทีควรกำหนดรู้ว่ควรละ คลาย เป็นวิชชา
รักทีหญิงแพ้วชาย (เพลงจันทร์ลอย)	โทสะ เป็นอวิชชา	ทุกซ์สิ่งทีควรกำหนดรู้ ว่ควรละ คลายเป็นวิชชา
สัมผัสรัก รักโรแมนติก (เพลงจันทร์เจ้าขา)	โลเก, ตัณหา เป็นอวิชชา	ทุกซ์สิ่งทีควรกำหนดรู้ว่ควรละคลาย เป็นวิชชา
รักทีอาจเอื้อม, รักทีไม่สมหวัง (เพลงจันทร์ลอยฟ้า)	โลเก, โทสะ เป็นอวิชชา	ทุกซ์สิ่งทีควรกำหนดรู้ว่ควรละคลาย เป็นวิชชา
รักทีอาจเอื้อม, รักทีเพื่อฝันจะครอบครอง, รักข้างเดียว (เพลงจันทร์โลม)	โลเก, ตัณหา เป็นอวิชชา	ทุกซ์สิ่งทีควรกำหนดรู้ว่ควรละคลาย เป็นวิชชา
ความรักในศักดิ์ศรีสตรี (เพลงจันทร์แฝงแสง)	นิโรธ, มรค เป็นอวิชชา	ทุกซ์สิ่งทีควรกำหนดรู้ว่ควรละคลาย สมุทัยเหตุแห่งทุกซ์ต้องละให้สิ้น เป็นวิชชา
รักทีสมหวัง รักทีได้ครอบครองกัน รักโรแมนติก (เพลงจันทร์แจ่มฟ้า)	โลเก, กิเลส, ตัณหา เป็นอวิชชา	ทุกซ์สิ่งทีควรกำหนดรู้ว่ควรละคลาย เป็นวิชชา
วิงวอนขอสมความรัก, รักทีอยากจะ ครอบครอง, รักทีขอผูกพัน (เพลงจันทร์สวาท)	โลเก, โทสะ, กิเลส, ตัณหา เป็นอวิชชา	ทุกซ์สิ่งทีควรกำหนดรู้ว่ควรละคลาย เป็นวิชชา
รักทีไม่สมหวัง (เพลงเห็นน้ำใจ)	โทสะ เป็นอวิชชา	ทุกซ์สิ่งทีควรกำหนดรู้ว่ควรละคลาย เป็นวิชชา
รักทีหลอกลวง, รักทีผิดหวัง, รักต้อง ไต่ตรง, เขี้ยวครักของเพศหญิง (เพลงเมฆรัศมี)	โลเก, โทสะ, โมหะ เป็นอวิชชา	ทุกซ์สิ่งทีควรกำหนดรู้ว่ควรละคลาย เป็นวิชชา

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบมายาคติ (Barth, 1972) และสัญกรรม (อภิ.วิ. 2/300) (ต่อ)

องค์รวมของความรักที่ปรากฏในบทเพลง	การสื่อสารความหมายของบทเพลง	
	ความหมายเชิงมายาคติ	ความหมายเชิงสัญกรรม
รักที่ผิดหวัง, รักที่แสนเสียดาย, รักที่แสนห่วง (เพลงกุหลาบร่วง)	โทสะ, โมหะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักของใจที่ไม่มั่นคง (เพลงยอดสน)	โทสะ, โมหะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่ผิดหวัง, รักที่แสนเสียดาย (เพลงกุหลาบในมือเธอ)	โลภะ, โทสะ, โมหะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักมัน รักเดียวใจเดียว (เพลงนาฏนารี)	โลภะ, โทสะ, โมหะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่สูงสุดเอื้อม, รักที่ไม่อาจสมหวัง (เพลงสูงสุดสอย)	โทสะ, โมหะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่ผิดหวัง (เพลงฝนลิ่งฟ้า)	โทสะ, โมหะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่อยากครอบครอง (เพลงฉันรักเธอจริง)	โลภะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่ได้ครอบครอง (เพลงคืนหนึ่งยังจำได้)	โลภะ, โมหะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่ผูกพัน (เพลงดวงจันทร์)	โมหะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่อยากครอบครอง (เพลงเธอใกล้หรือไกล)	โลภะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่ได้ครอบครอง (เพลงเธอกับฉันคือเพลง)	โมหะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่ผูกพัน (เพลงกระแจะจันทร์)	โลภะ, โมหะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่ต้องตัดใจเลือกเพียงหนึ่ง (เพลงเสียดายเดือน)	โลภะ, โมหะ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบมายาคติ (Barth, 1972) และสัญกรรม (อภิ.วิ. 2/300) (ต่อ)

องค์รวมของความรักที่ปรากฏในบทเพลง	การสื่อสารความหมายของบทเพลง	
	ความหมายเชิงมายาคติ	ความหมายเชิงสัญกรรม
รักเก่าที่ยังผูกพันฝังใจ (เพลงถ่านไฟเก่า)	โลละ, โมละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
ความรักที่เปลี่ยนแปลงไป (เพลงเสน่ห่นวล)	โลละ, โทละ, โมละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่จากไกล (เพลงเมื่อแดนฟ้าขาดเดือน)	โทละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่จากไกล รักที่ต้องการให้ผู้ที่ตนรัก มีแต่ความสุข (เพลงน้ำผึ้งรวง)	โลละ, โทละ, โมละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่อยากครอบครอง (เพลงเพียงเห็นหน้า)	โลละ, โทละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่ต้องใจ (เพลงชายในฝัน)	โลละ, โทละ, โมละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักแรกพบ (เพลงรักเธอแต่แรกเลย)	โลละ, โมละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
ความรักและผูกพัน (เพลงอยู่ไกล)	โลละ, โมละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักเก่าที่พรากจากไกล (เพลงสายสวาท)	โลละ, โทละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่รอความสมหวัง (เพลงชื่นชีวัน)	โลละ, โมละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
ความรักที่ไขว่คว้าหา (เพลงอยากจะรักสักครั้ง)	โลละ, โทละ, โมละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่มั่นคงสมหวัง (เพลงคอยไหวหรือรักเรา)	โลละ, โมละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
รักที่หลงเชื่อคำ (เพลงเพราะเชื่อคำหญิง)	โลละ, โมละ เป็นอวิชชา	ทุกสิ่งสิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบมายาคติ (Barth, 1972) และลัทธิธรรม (อภิ.วิ. 2/300) (ต่อ)

องค์รวมของความรักที่ปรากฏในบทเพลง	การสื่อสารความหมายของบทเพลง	
	ความหมายเชิงมายาคติ	ความหมายเชิงลัทธิธรรม
รักแต่แรกพบสบตากัน (เพลงเนตรเสนห์)	โลละ, โม่หะ เป็นอวิชชา	ทุกซ์ลิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา
อารมณ์รักที่ยังไม่มันใจ (เพลงคืนเดือนหงาย)	โลละ, โทสะ เป็นอวิชชา	ทุกซ์ลิ่งที่ควรกำหนดรู้ว่าควรละคลาย เป็นวิชชา

จากตารางสรุปได้ว่า ความรักคือเหตุแห่งทุกซ์ เป็นอวิชชาและเป็นอกุศลมูล ไม่ว่าจะปัจเจกบุคคล จะตระหนักถึงความจริงนี้หรือไม่ก็ตาม ทั้ง ๆ ที่ความทุกซ์ปรากฏอยู่ต่อหน้า ปรากฏอยู่ตรงหน้ามิได้ ปิดบังสิ่งใด หากแต่มายาคติของความรักคือความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) ความเสนาหา (Passion) และความผูกพัน (Commitment) ล่วงล่อให้หลงตามผัสสะทั้ง 5 ว่า ความรัก ความสมหวัง ในรักเป็นความสุขแท้ ดังนั้นจึงควรไขว่คว้าหาความรักมาครอบครอง แต่แท้จริงความรักเป็นเพียง ลัญญะของกระบวนการสร้างมายาคติอันเนื่องมาจากโลละ (ความต้องการครอบครอง) โทสะ (เกรงคนรักและความรักจะเปลี่ยนแปลงเป็นอื่น ความกังวลคือกิเลสที่เกิดจากรัก) และ โม่หะ (ความไม่รู้ ว่านั่นคือความทุกซ์) เป็นอวิชชาด้วยความไม่รู้ ความไม่เข้าใจในสิ่งที่เป็นลัทธิธรรม ความจริงแท้ (วิชชา) เป็นความสุขแท้ สอดคล้องกับแนวคิดของคาสสิเออร์ (Cassirer, 1953) ว่า ทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกันในการเข้าถึงลัทธิธรรมด้วยเหตุผลและปัญญาไตร่ตรอง

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ความรักคืออารมณ์ที่เกิดทางใจ เป็นรูปธรรมที่รับรู้ผ่านผัสสะทั้ง 5 เป็นการรับรู้ปัจจัยที่เป็นความเป็นจริงแท้ (Reality) ตามธรรมชาติ ถ้อยคำและเนื้อหาของเพลงสร้างความสะเทือนอารมณ์ตามแต่ลัญญะคือถ้อยคำภาษาเพลงจะนำพาไป สอดคล้องกับแนวคิดของบาร์ธ (Barthes, 1972) ภาพรวมของอารมณ์รักและความคิดนึก ความรู้สึกว่าสุขสมหวังในความรัก คือ อารมณ์โรแมนติกที่เกิดจากความต้องการอย่างเสนาหา คือความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายหญิง สอดคล้องกับแนวคิด (Kristeller and Oskar, 1980; Fromm E., 1956) ที่พบว่าความรักผสมผสานระหว่างอารมณ์รักใคร่และความดึงดูดด้านสรีระเข้ายวน ส่งผลให้ความรู้สึกอ่อนไหว อารมณ์ เปราะบาง มีความสุขซึ่งเป็นเพียงภาพมายา เป็นเพียงความรู้สึกเสมือนจริง มิใช่ความสุขแท้ที่เป็นความเป็นจริง

เนื้อหาคำร้องของบทเพลงรัก เป็นได้ทั้งมายาคติ (Myth) และลัทธิธรรม (The Truth) เป็นความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality) และเป็นความเป็นจริงแท้ (Reality) ความจริงทั้งสองประการนี้

เชื่อมโยงกันอย่างหลากหลาย เข้าถึงได้ด้วยแนวคิดโลกธรรมและศาสนธรรม แต่ผู้ส่งสารมักจะเน้นเพียงประเด็นของความรัก สอดคล้องกับแนวคิดของ เดอ เฟลอร์ (De Fleur, 1970) กล่าวได้ว่า เจตนาและบริบทของผู้ส่งสารเป็นตัวสร้างเนื้อหา และบริบทยังเป็นตัวกำหนดความหมายใหม่ที่ถูกรวบรวมสร้างขึ้นด้วย ผู้รับสารควรพิจารณาให้ลึกถึงความหมายซับซ้อนระดับอุดมคติที่แฝงอยู่ในเนื้อหาคำร้องของบทเพลง นอกเหนือจากความหมายที่ปรากฏเพียงผิวหน้า (Manifest) เท่านั้น สอดคล้องกับแนวคิดของโซสซูร์ (Saussure, 1959) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกเสมือนจริงที่สร้างขึ้นจากการผสมรวมของสัญลักษณ์ทางภาษา ผ่านการเข้ารหัส เพื่อสร้างตัวสารให้มีความหมายที่ซับซ้อนนอกเหนือมุมมองเชิงโลกธรรม มุมมองเชิงศาสนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของฟิสก์ (Fiske, 1990) แนวคิดของศิริชัย ศิริภายะ (2557: 11) ที่พบว่ารหัสเป็นกฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติของสื่อ เพื่อให้เกิดตัวสารที่มีความหมายนอกเหนือจากความหมายของตัวสารเอง เนื้อหาภาษาที่ผู้รับสารสามารถคิด พิจารณา ไตร่ตรอง ด้วยหลักเหตุผล หลักคิดทางศาสนธรรม ส่งผลให้เกิดปัญญา เข้าถึงความหมายระดับอุดมคติ ตระหนักรู้ก้าวข้ามความหมายที่ปรากฏเพียงผิวหน้าสู่ความเป็นจริงแท้

จากแนวคิดจิตศาสตร์ความรัก ความรักเป็นมุมมองด้านโลกธรรม เป็นความสุขทางโลก มีคุณค่าจรโลงจิตใจสะท้อนปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมตามความเป็นจริง ส่วนมุมมองด้านศาสนธรรม มองความรักว่าเป็นสิ่งที่ต้องละคลายเพื่อเข้าถึงความสุขแท้ที่เป็นสัจธรรม อันที่จริงนั้นทั้งความรักและศาสนธรรมล้วนเป็นเรื่องของจิตใจกล่าวได้ว่าเป็นแนวทางเดียวกัน มนุษย์มีสิทธิ์ทัดเทียมกันในการเข้าถึงสัจธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของคาสซีเออร์ (Cassirer, 1953) นิตเชอร์ (Nietzsche, 1844-1900) และคอฟมันน์ (Kaufmann, 1954)

ถึงแม้มายาคติเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในทุกมิติแม้ในเนื้อหาบทเพลง แต่ด้วยอารมณ์ความรู้สึกที่หลากหลายอันเนื่องมาจากความรัก ส่งผลให้ผู้รับสารไม่อาจเห็นความจริงแท้ที่ลึกลงไปกว่าความหมายเพียงผิวหน้า แท้จริงความรักคือความทุกข์ สอดคล้องกับแนวคิดของเสฐียรโกเศศและนาคะประทีป (2522) เหตุผลสำคัญคือการเห็นสัจธรรมไม่อาจยืนยันหรือพิสูจน์ได้โดยง่าย เว้นเสียแต่ว่าผู้รับสารจะเกิดความตระหนักรู้ขึ้นได้ด้วยปัญญาของตน จึงจะเข้าใจหลักความจริงทางศาสนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของชุนเจื้อ (พ.ศ. 74-153) และคานท์ (Kant, 1724-1804) เปรียบดั่งนกบนฟ้าปลาในน้ำ ย่อมไม่เห็นความไพศาลของท้องฟ้า (อภิ.วิ. 2/300) เพราะความจริงแท้ของหลักการอยู่ในจิตใจ มิได้อยู่แต่เพียงสิ่งที่มองเห็น สอดคล้องกับแนวคิดของไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2556: 138) กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน (2551) แต่มนุษย์มักสร้างหาความรักระดับผิวหน้า ซึ่งเป็นมายาคติ สอดคล้องกับแนวคิดของเสตีร์นเบิร์ก (1995) และแนวคิดของจอห์น ลี (1973) มิได้พัฒนาระบบการสร้างความหมายของความรักในระดับสัจธรรม การชนะใจตนเองเกิดขึ้นได้โดยใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองด้วยมุมมองศาสนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์ทรันด์ รัสเซล (Bertrand,

1970 -1972) ที่กล่าวว่า ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งเหตุผล (อภิ. วิ. 35/2/ 581; ส.ช. 3/259/343) เป็นลัทธิธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของบาร์ธส์ (Barthes, 1972) อธิบายได้ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมายาคติและลัทธิธรรม ดังนี้

<p>ภาษา</p>	<p>1. ถ้อยคำ (รูปสัญลักษณ์) - คำมีความหมายนัยตรง - คำมีความหมายนัยประหวัด</p>	<p>2. ความรักระหว่างชายหญิง (ความหมายของสัญลักษณ์) - ความหมายขั้นที่1: ระดับขั้นของความรัก 3 ระดับ ได้แก่ ความใกล้ชิดสนิทสนม ความเสนาหา ความผูกพัน สรุปรวมกันเป็นองค์รวมของความรักจัดเป็น โลกะ โทสะ โมหะ กิเลสตัณหาเป็น อวิชชา</p>
<p>มายาคติ และ ลัทธิธรรม</p>	<p>การตีความจากองค์รวมของความรัก</p> <p>3. เนื้อหาภาษาเพลง (สัญลักษณ์) สรุปเป็นองค์รวมของความรัก ความหมายขั้นที่ 3: ความหมายของสัญลักษณ์ คือความหมายที่เกิดจากการผูกโยงร่วมกัน จากการเสกสรร บัณฑิต เป็นสิ่งประกอบสร้างทางวัฒนธรรม - เป็นความหมายที่ยอมรับในระดับสังคม เป็นเพียงความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality) เป็นมายาคติ (Myth) - เป็นความหมายตามธรรมชาติ ในระดับอุดมคติ เป็นความเป็นจริงแท้ (Reality) เป็นลัทธิธรรม (The Truth)</p>	<p>2. ความรักระหว่างชายหญิง (ความหมายของสัญลักษณ์) ความหมายขั้นที่ 2: ความหมายที่เป็นคู่ตรงกันข้ามกัน - โลกะ โทสะ โมหะ กิเลสตัณหา เป็น อวิชชา จัดเป็นมายาคติ - ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เป็นวิชา จัดเป็นลัทธิธรรม</p>

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมายาคติและลัทธิธรรมปรับจาก Barthes, 1972; ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2551: 130

จากภาพ จะเห็นได้ถึงความหมายของสังขรณ์และมายาคติที่ปรากฏในบทเพลง เป็นความหมายระดับที่สองของสังขรณ์คือภาษา ประมวลผู้ข้อสรุปว่า ‘สังขรณ์’ หมายถึง ลักษณะ ลำคัณ 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรก สังขรณ์เป็นข้อมูลที่มีสภาพความเป็นจริง สอดคล้องกับแนวคิดของ ฟัน ดอกบัว (2550) ที่กล่าวถึงหลักปรัชญาและสังขรณ์ความจริงแท้ ผู้โดย้อมไม่อาจคัดค้านได้ ในทางปรัชญาเรียกความเป็นจริงแท้ที่ว่า ความเป็นจริงอันติมะ (Ultimate) ประการที่สอง แม้เนื้อหาไม่ได้ปรากฏข้อความเน้นพระพุทธรูปปรัชญาโดยตรง แต่หากปัจเจกบุคคลพยายามทำความเข้าใจ ดีความเนื้อหาบทเพลงและอารมณ์รักที่ปรากฏอยู่เห็นอยู่ต่อหน้า เห็นอยู่ตรงหน้า มิได้ปิดบังอำพรางสิ่งใด ดีความตามความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่ตรงกันของผู้รับสาร อาศัยปัญญาคิดพิจารณา ไตร่ตรองด้วยเหตุผล จะเข้าถึงความหมายระดับอุดมคติที่แฝงอยู่ แม้สังขรณ์จะเป็นเรื่องที่ไม่เห็นได้ยาก แต่หากเห็นได้นั้นคือชัยชนะที่แท้จริงภายในจิตใจ ส่วน ‘มายาคติ’ หมายถึง เงื่อนไขและการแลกเปลี่ยนกันของภาษา สอดคล้องกับแนวคิดของมุลเลอร์ (Müller, 1823-1900) แนวคิดของ บาร์ธส์ (Barthes, 1972) และแนวคิดของซัยรต์น์ เจริญลินโอพาร (2556: 138) ที่พบว่า มายาคติระดับที่สอง เกิดขึ้นและเห็นได้ในกระบวนการสื่อสารผ่านการอ่านตัวบท (Text) คือสังขรณ์ในเนื้อหาคำร้องของบทเพลง

การฟังดนตรีและบทเพลงเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อจิตใจ การวิเคราะห์เนื้อหาคำร้องของบทเพลง ทำให้ได้ทราบแนวคิดของผู้รับสารมุ่งสู่การอนุรักษ์และเผยแพร่คุณค่าของเพลงไทยสากลยุคต้น ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นตำนานเพลงไทยสากล ยิ่งได้รับสารบ่อยครั้ง ยิ่งเป็นที่รู้จัก รักและรักษาไว้จากรุ่นสู่รุ่น สามารถประยุกต์ใช้เป็นหลักคิดเรื่องความรักของปัจเจกบุคคล พัฒนามุมมองระดับโลกธรรม มุมมองระดับศาสนธรรม

อนึ่ง จากการศึกษาข้อมูลเพลงไทยสากลยุคต้นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ผู้รับสารไม่อาจเข้าถึงข้อมูลได้ครบถ้วน เนื่องจากถูกปิดกั้นด้วยกฎหมายลิขสิทธิ์ นอกจากนี้ สังคมควรให้ความสำคัญกับ ‘ความรัก’ มากยิ่งกว่าเป็นเรื่องระหว่างชายหญิง พัฒนาถึงระดับหลักอุดมคติ ในเมื่อรู้แล้ว เข้าใจได้แล้ว ต้องละวาง ถ้าไม่ละวาง ย่อมไม่อาจเห็นสังขรณ์ซึ่งเห็นได้ยาก เข้าใจได้ยากและลุ่มลึก แงทะลุผ่านความสุขเทียมที่เรียกว่า ‘ความรัก’ สู่ศรัทธาในศาสนธรรม เป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

องค์กรด้านวัฒนธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรรวบรวม จัดเก็บ และเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของครูเพลง ศิลปินเพลง ผู้เป็นภูมิปัญญาแห่งแผ่นดิน เป็นศิลปินแห่งชาติ สมกับที่ดนตรีและบทเพลงมีความสำคัญในสังคมไทย เป็นมรดกทางปัญญา ทางศาสนาและวัฒนธรรม ต่อเนื่องสืบทอดกันมายาวนาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะบทเพลงที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควรศึกษาผ่านช่องทางอื่น และสื่ออื่น เพื่อการอนุรักษ์เชิงวัฒนธรรม

รายการอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). *พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน*. ฉบับเฉลิมพระชนมพรรษาครบรอบ ๘๐ พรรษา. กรุงเทพมหานคร: ครุสภา.
- กาญจนา แก้วเทพ, สมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎี เศรษฐศาสตร์การเมือง และสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน ภาพพิมพ์.
- ไชยรัฐ เจริญสินโอฬาร, ศ.ดร. (2556). *ภาษากับการเมือง/ความเป็นการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: วิทยา.
- ซุ่นจื่อ. (312–230 ก่อนคริสตกาล). *วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2558.
- นราธิปประพันธ์พงศ์, กรมพระ. (2513). *รู้ไยขาด*. พิมพ์ครั้งที่ 6. แปลจากต้นฉบับของเอ็ดเวิร์ด พิตซ์เจอร์ลด์. กรุงเทพมหานคร: คลังวิทยา.
- ทิพย์สุดา ญาณโกมุท. (2543). *ดนตรีชาวเผ่าอ็อก*. ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ประกายกาวิล ศรีจินดา. (2554). *ภาพยนตร์ไทยยุคหลังหนึ่งร้อยปีกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย*. วารสารมนุษยศาสตร์ Volume: 18 Issue: 2 Pages: 157-176 Year 2554.
- พิน ดอกบัว. (2550). *แนวความคิดเกี่ยวกับสังสารวัฏ: การเวียนว่ายตายเกิดในพระพุทธศาสนา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ศิลปาบรรณาการ.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2459). *เวนิสวานิช*. พิมพ์ครั้งที่ 37 พ.ศ. 2522. พระราชนิพนธ์แปลจาก *The Merchant of Venice, 1600* กรุงเทพมหานคร: องค์การค้าคุรุสภา.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (๒๕๒๕). *พระไตรปิฎกบาลีสยามรัฐ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ยศ สันตสมบัติ. (2544). *มนุษย์กับวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณพินิต อังคศิริสรรพ. (2551). “*มายาคติ: Mythologies ของ Roland Bathes*” กรุงเทพมหานคร: คบไฟ.
- ศิริชัย ศิริเกษ. (2558). *แบบจำลองการสื่อสารยุคดิจิทัล. วารสารนิเทศสยามปริทัศน์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 15 ประจำ ธันวาคม-พฤษภาคม 2557*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิชาการพิมพ์. หน้า 8-13.
- เสฐียรโกเศศ และนาคะประทีป. (2522). *กามนิต วาสิฏฐี*. พิมพ์ครั้งที่ 34. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้าคุรุสภา.
- สุกรี เจริญสุข. (2550). *ดนตรีเพื่อพัฒนาศักยภาพของสมอง*. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดลพุทธมณฑล ศาลายา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2547). *สร้างอิคิวให้ชีวิตคู่*. กรุงเทพมหานคร: ชันตำการพิมพ์.
- อำนาจ บุญอนันต์. (2550). *วิเคราะห์การขับชอล้านนา วัฒนธรรมน่าน*. อุดรดิตต์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.
- Barthes, Roland. (1972). *translated by Annette Lavers. Mythologies*. London: Paladin.
- Descartes, René. (1637). *Discourse on the Method of Rightly Conducting the Reason, and Seeking the Truth in the Sciences*. Rene Descartes. eBooks@Adelaide The University of Adelaide Library University of Adelaide South Australia 5005. Last updated Wednesday, December 17, 2014.
- Fiske, John. (1990). *Introduction to Communication Studies*. London: London 1982.
- Fromm, Eric. (2006). *The Art of Loving*. Harper Perennial (September 5, 2000). Original English Version. New York: Harper Perennial.

- Hall, Stuart. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. Open University: SAGE
- Kant, Immanuel. 1969. *Groundwork of the Metaphysic of Morals*. H.J. Paton (trans, analysed). London: Hutchinson University Library.
- Kaufmann, W. (ed.). (1954). *The Portable Nietzsche*. New York: Viking Press.
- Kristeller, Paul Oskar. (1980). *Renaissance Thought and the Arts: Collected Essays*. New Jersey: Princeton University.
- Lasswell, H. D. & Kaplan, A. (1970). *Power and Society*. New Haven: Yale University Press.
- Lee, J.A. (1973). *The Colours of love: an exploration of the ways of loving*. Toronto: New Press.
- Müller, F. Max (Friedrich Max). (1823-1900) *Anthropological religion: the Gifford lectures delivered before the University of Glasgow in 1891*. London: New York Press.
- Nietzsche, F.W. (2000). *Beyond Good and Evil*. translated by Walter Kaufmann. New York: Random House, 1966; reprinted in Vintage Books, and as part of Basic Writings of Nietzsche. New York: Modern Library.
- Sternberg, Robert J. (1998). *Metaphors of mind: Conceptions of the nature of intelligence*. New York: Cambridge University Press.
-